

POSTANOWIENIE

Dnia 16 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Grzegorzcyk

w sprawie z wniosku J.L.

przy uczestnictwie K.N., R.N. i B.S.

o zniesienie współwłasności,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 16 lipca 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej uczestniczki postępowania K.N.

od postanowienia Sądu Okręgowego w K.

z dnia 6 grudnia 2018 r., sygn. akt VII Ca [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności

o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uczestniczka K.N. powołała się na przyczyny kasacyjne określone w art. 398⁹ § 1 pkt 3 i 4 k.p.c. Wskazała m.in., że Sąd Okręgowy dopuścił się wielu uchybień prawa procesowego i materialnego, w szczególności nie rozstrzygnął o całości wniosku i wydał postanowienie poza zakresem orzekania. Nie poczynił ponadto ustaleń co do granic i obszaru działki objętej wnioskiem o stwierdzenie zasiedzenia i nie pouczył uczestniczki o treści art. 217 k.p.c.

W judykaturze Sądu Najwyższego wskazywano wielokrotnie, że przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej oznacza, że dla przeciętnego prawnika skarga *prima facie* zasługuje na uwzględnienie. Sytuacja taka w szczególności istnieje wtedy, gdy bez wątplenia wystąpiły uchybienia, na które powołuje się skarżący, lub gdy jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia albo podniesione we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zarzuty oczywiście uzasadniają zasadność wniesionego środka zaskarżenia. Oczywiście jest przy tym tylko to, co można dostrzec bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Zarzucane uchybienia muszą zatem mieć kwalifikowany charakter, dotyczyć konkretnych przepisów prawa i być dostrzegalne w sposób oczywisty, na pierwszy rzut oka (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000, V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52, z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156, i z dnia 15 czerwca 2018 r., III CSK 38/18, niepubl.).

W świetle ustaleń i rozważań prawnych Sądu Okręgowego, zamieszkanie przez skarżącą i jej męża w 1960 r. na piętrze domu mieszkalnego stanowiącego własność rodziców nastąpiło za ich zgodą. Miało ono charakter posiadania zależnego, któremu nie towarzyszyło wyzbycie się przez właścicieli (rodziców skarżącej) prawa własności nieruchomości. O zachowaniu przez rodziców skarżącej woli władania całością nieruchomości dla siebie świadczyło jednoznacznie rozporządzenie nią w drodze darowizny na rzecz siostry skarżącej T.L. i R.L. przez matkę skarżącej Z.Z. po śmierci ojca skarżącej J.Z.. Fakt, że

matka skarżącej nie ingerowała w zamieszkiwanie przez skarżącą z rodziną w zajmowanej przez nich części domu nie oznaczało, że posiadanie skarżącej było niezależne od woli właścicielki i prowadziło do zasiedzenia. Ponadto, jak wynikało z motywów zaskarżonego orzeczenia, uczestniczka nie wykonywała żadnych władczych czynności, które stanowiłyby wyraz posiadania właścicielskiego. Skarżąca mieszkała na nieruchomości i oczekiwała, że kiedyś stanie się ona jej własnością, co ostatecznie – w odniesieniu do zajmowanego przez nią lokalu – nastąpiło wraz z jego prawnym wyodrębnieniem na skutek umowy zawartej w 1997 r.

Zestawienie tego stanowiska z wywodami wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwalało uznać, by było ono błędne, a tym bardziej by było ono nieprawidłowe w stopniu prowadzącym do oczywistej wadliwości zaskarżonego postanowienia. Szerokie wywody wniosku stanowiły całościową polemikę z oceną prawną, a częściowo również z ustaleniami faktycznymi Sądów *meriti*, stanowiącą w istocie skrót uzasadnienia podstaw kasacyjnych. Ujęcie takie zapoznaje sens wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, ponieważ jego weryfikacja nie może być tożsama z badaniem zasadności podstaw skargi kasacyjnej, które ma charakter wtórny i uwarunkowany uprzednim przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dlatego też, jak już wskazano i jak to wynika z utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, o oczywistej zasadności skargi można mówić tylko wtedy, gdy stan taki jest widoczny na pierwszy rzut oka, bez potrzeby głębszych dociekań i analiz. Złożony przez skarżącą wniosek nie dawał podstawy do przyjęcia, by sytuacja taka wystąpiła w sprawie, w której wydano zaskarżone postanowienie.

Ubocznie, za co najmniej niejasne należało uznać twierdzenie, według którego Sąd Okręgowy nie rozstrzygnął o całości wniosku o stwierdzenie zasiedzenia, odnosząc się jedynie do lokalu. Sady obu instancji prawidłowo przyjęły, że przedmiotem żądania zgłoszonego w toku postępowania było stwierdzenie zasiedzenia lokalu z częścią działki siedliskowej i zarówno rozstrzygnięcie, jak i uzasadnienie postanowienia Sądu Okręgowego, odnosiło się do tego właśnie przedmiotu. Ewentualny brak rozstrzygnięcia co do całości wniosku mógłby zresztą podlegać sanacji jedynie przez złożenie wniosku o uzupełnienie orzeczenia

(art. 351 § 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.), nie zaś w postępowaniu kasacyjnym. Z drugiej strony, jak jasno wynikało z sentencji, Sąd Okręgowy nie orzekł również - wychodząc poza granice żądania - w przedmiocie ważności umowy darowizny, z czym, co oczywiste, nie może być zrównane przesłankowe odniesienie się do skuteczności tej umowy w motywach rozstrzygnięcia. Sąd Rejonowy uznał ponadto - a inny wniosek nie wynikał z wywodów skargi - że zakres i obszar użytkowania nieruchomości przez skarżącą nie był sporny, toteż za trudne do zrozumienia należało również uznać zarzuty, że Sąd Okręgowy nie poczynił potrzebnych ustaleń w zakresie określenia granic i obszaru działki objętej wnioskiem, co miało wynikać z braku pouczenia skarżącej o konieczności dołączenia do wniosku stosownych dokumentów.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego zwraca się uwagę, że objęcie nieruchomości w posiadanie za zgodą właściciela, chociażby była ona jedynie dorozumiana, i posiadanie nieruchomości w zakresie przez właściciela określonym lub tolerowanym, świadczy z reguły o posiadaniu zależnym (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2012 r., I CSK 360/11, Rejent 2013, nr 8, s. 189 i z dnia 20 września 2012 r., IV CSK 41/12, niepubl.). Jako posiadanie zależne traktowane jest również władztwo połączone z oczekiwaniem na uzyskanie statusu właściciela w drodze określonych czynności prawnych (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2015 r., III CSK 222/14, niepubl. i z dnia 14 grudnia 2017 r., V CSK 154/17, niepubl. oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2019 r., I CSK 368/18, niepubl.). O oczywistej zasadności skargi nie przekonywał również zarzut nieprawidłowego nieuwzględnienia złożonych przez skarżącą wniosków o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wskazano bowiem konkretnych twierdzeń faktycznych, których wykazaniu miałyby służyć wnioskowany środek dowodowy i ich potencjalnego wpływu na wynik postępowania w sprawie. O oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie przesądza natomiast naruszenie przepisu prawa, chociażby miało ono jednoznaczny charakter; konieczne jest ponadto wykazanie, że na skutek tego naruszenia zaskarżone orzeczenie jest ewidentnie wadliwe (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003

r., I PK 227/02, OSNP 2004, nr 13, poz. 230, z dnia 21 kwietnia 2017 r., I CSK 660/16, niepubl. i z dnia 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.).

Niezależnie od powyższego, we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pominięto argumenty związane z brakiem prawnej odrębności lokalu, którego dotyczył wniosek o stwierdzenie zasiedzenia, do dnia 2 września 1997 r. Lokal w budynku może być wprowadzie przedmiotem zasiedzenia, jeżeli został uprzednio wyodrębniony i stanowi samodzielną nieruchomość lokalową (art. 46 § 1 k.c.), jednak odrębna własność lokalu nie może powstać w drodze zasiedzenia (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 1980 r., III CRN 45/80, OSNCP 1980, nr 12, poz. 240). Sąd Okręgowy prawidłowo zwrócił w tej mierze uwagę, że zarówno w świetle rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. o własności lokali (Dz. U. nr 94, poz. 848 ze zm.), jak i uchylonych obecnie art. 135-137 k.c. odrębna własność lokalu mogła powstać w sposób przewidziany w tych przepisach, nie zaś w drodze nieformalnych czynności podejmowanych przez skarżącą i jej rodziców, mających - w opinii skarżącej - stanowić częściowy podział przyszłego spadku.

Jakkolwiek skarżąca wskazała w *petitum* wniosku - oprócz art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. - także przyczynę kasacyjną określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c. - w uzasadnieniu wniosku nie skonkretyzowano żadnych podstaw, z którymi skarżąca łączyłaby nieważność postępowania apelacyjnego; okoliczności te nie wynikały również z wywodów wniosku.

W tym stanie rzeczy należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, przypominając zarazem, że podstawą orzekania w przedmiocie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania jest stosowny wniosek i powołane w nim argumenty; nie jest w szczególności rzeczą Sądu Najwyższego poszukiwanie przyczyn kasacyjnych w uzasadnieniu podstaw kasacyjnych (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 2014 r., II UK 451/13, niepubl., i z dnia 5 kwietnia 2017 r., II CSK 688/16, niepubl.).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 w związku z art. 13 § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

jw